2023/2668

30.11.2023 г.

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2023/2668 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 22 ноември 2023 година

за изменение на Директива 2009/148/ЕО относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозиция на азбест по време на работа

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 153, параграф 2, буква б) във връзка с член 153, параграф 1, буква а) от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ([1]),

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ([2]),

в съответствие с обикновената законодателна процедура ([3]),

като имат предвид, че:

(1) С Директива 2009/148/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([4]) се цели да бъдат защитени работниците от рискове за безопасността и здравето, произтичащи от експозиция на азбест по време на работа. В посочената директива се предвижда съгласувано ниво на защита от рисковете от професионална експозиция на азбест, чрез рамка от общи принципи, които да дават възможност на държавите членки да гарантират последователно прилагане на минимални изисквания. Целта на тези минимални изисквания е да се защитят работниците на равнището на Съюза, докато държавите членки могат да определят по-строги разпоредби.

(2) Разпоредбите на настоящата директива следва да се прилагат, без да се засягат разпоредбите на Директива 2004/37/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([5]), които са по-благоприятни за работниците, що се отнася до безопасността и здравето на работното място.

(3) Азбестът е изключително опасен канцерогенен агент, който все още засяга редица различни икономически сектори, като например ремонтни дейности, минното дело и добивната промишленост, управлението на отпадъци и пожарогасенето, в които работниците са изложени на висок риск от експозиция. Азбестът е класифициран като канцероген от категория 1А съгласно част 3 от приложение VI към Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета ([6]). Според европейската статистика за професионалните заболявания, той категорично е основната причина за професионалните ракови заболявания, като за цели 78 % от професионалните ракови заболявания в държавите членки е признато, че са свързани с експозиция на азбест. Вдишването на азбестови влакна във въздуха може да доведе до сериозни заболявания като мезотелиом и рак на белите дробове, като проявяването на първите признаци на заболяването може да отнеме средно 30 години от момента на експозиция, и в крайна сметка да доведе до свързани с работата смъртни случаи. Поради това настоящата директива се прилага за всички дейности, включително строителни, ремонтни и разрушителни дейности, управление на отпадъците, минно дело и гасене на пожари, по време на които в процеса на своята работа работниците са или могат да бъдат изложени на прах от азбест или материали, съдържащи азбест.

([1]) ОВ C 100, 16.3.2023 г., стр. 118.
([2]) ОВ C 188, 30.5.2023 г., стр. 70.
([3]) Позиция на Европейския парламент от 3 октомври 2023 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 23 октомври 2023 г.
([4]) Директива 2009/148/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозиция на азбест по време на работа (ОВ L 330, 16.12.2009 г., стр. 28).
([5]) Директива 2004/37/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозицията на канцерогени, мутагени или токсични за репродукцията вещества по време на работа (шеста специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО на Съвета) (ОВ L 158, 30.4.2004 г., стр. 50).
([6]) Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (ОВ L 353, 31.12.2008 г., стр. 1).

(4) В съответствие с подхода за включване на здравните въпроси във всички политики („Здраве във всички политики“) опазването на здравето на работниците от експозиция на азбест е въпрос с множество измерения и е от значение за редица политики и дейности на Съюза, по-специално в областта на околната среда, в която дейността на Съюза трябва да допринася, *inter alia*, за опазването на човешкото здраве. Също така Съюзът трябва да изпълнява важна роля на международно равнище, като дава пример в областта на превенцията на свързаните с азбеста заболявания и си сътрудничи с други международни организации и трети държави за постигането на забрана на азбеста в световен мащаб. Освен това настоящата директива се прилага във взаимодействие с други инициативи на Съюза.

(5) Съществуват видове експозиция на азбест, които не са резултат от активно боравене с азбест. Тези видове експозиции включват пасивна експозиция, при която работници, които работят в близост до лице, работещо с материали, съдържащи азбест, или в помещения, където материали, съдържащи азбест, се разпадат в структурни елементи на сградата, са експонирани на азбест, както и вторична експозиция, при която хора са изложени на въздействието на азбестови влакна, донесени у дома от лица, изложени на професионална експозиция, предимно от техните дрехи или коса. Както пасивната, така и вторичната експозиция могат да имат значително въздействие върху здравето. Въпреки че всички форми на азбест са забранени в Съюза, азбестът все още присъства в някои конструкции, по-специално в сгради, които са били построени преди забраната, което може да доведе както до професионална, така и до непрофесионална експозиция, ако материали, съдържащи азбест, в сградата са нарушени или повредени. Поради това избягването на експозицията на азбест под каквато и да е форма продължава да бъде задължително. Във връзка с пасивната експозиция на работниците на азбест Директива 89/391/ЕИО на Съвета ([7]) и Директива 2009/148/ЕО изискват от работодателите да разполагат с оценка на всички рискове за безопасността и здравето на работниците по време на работа, като идентифицират потенциалните опасности, включително тези, произтичащи от пасивна експозиция на азбест, както и да въведат необходимите превантивни и защитни мерки за защита на безопасността и здравето на работниците, като принципът на избягване на рисковете трябва да е винаги в основата на всички мерки, които се изисква да бъдат прилагани. Що се отнася до вторичната експозиция на азбест или на материали, съдържащи азбест, изискванията за безопасни и здравословни условия на труд, предвидени в настоящата директива, са важни средства за избягване на такава експозиция.

(6) Жените са изложени на особен риск от определени видове експозиция на азбест, включително вторична експозиция. Разпределението по пол на дейностите на работното място е рисков фактор за наблюдението, диагностицирането, лечението и признаването на свързаните с азбеста заболявания. Поради това с цел по-добро предотвратяване и откриване на заболяванията, причинени от експозиция на азбест, е изключително важно да се вземат предвид свързаните с пола различия при такава експозиция и здравните усложнения след такава експозиция.

(7) Съгласно новите научни и технологични постижения в областта, защитата на експонираните на азбест работници може да се подобри, като по този начин се намали вероятността те да се разболеят от свързани с азбеста заболявания. Тъй като азбестът е безпрагов канцероген, не е възможно от научна гледна точка да се определи ниво, под което експозицията не би довела до неблагоприятни за здравето последици. Вместо това може да се установи връзка експозиция—риск, което улеснява определянето на гранична стойност на професионална експозиция (наричана по-нататък „гранична стойност“), като се взема предвид приемливо ниво на остатъчен риск. В резултат на това определянето на граничната стойност и методиката за измерване за азбест следва да се преразгледат, за да се намали рискът, като се понижат равнищата на експозиция с цел да се подобри защитата на работниците от свързани с работата заболявания, причинени от азбест.

(8) Дерогацията от някои разпоредби на Директива 2009/148/ЕО във връзка със спорадична експозиция и експозиция с ниска интензивност, предвидена в посочената директива, не следва да се прилага по отношение на безпрагови канцерогени, какъвто е азбестът, що се отнася до изискванията, свързани с регистрирането на експозицията и медицинското наблюдение на работниците, предвидени в посочената директива.

(9) Европейският план за борба с рака, представен в съобщението на Комисията от 3 февруари 2021 г., подкрепя необходимостта от действия в областта на защитата на работниците от канцерогенните вещества. Подобрената защита на експонираните на азбест работници е важна и в контекста на екологичния преход и прилагането на Европейския зелен пакт, включително по-специално „Вълната на саниране за Европа“, стартирана със съобщение на Комисията от 14 октомври 2020 г. В препоръките на гражданите в рамките на Конференцията за бъдещето на Европа, която протече от април 2021 г. до май 2022 г., също беше подчертано значението на справедливите условия на труд, и по-специално преразглеждането на Директива 2009/148/ЕО.

([7]) Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 г. за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място (ОВ L 183, 29.6.1989 г., стр. 1).

(10) В рамките на Вълната на саниране за Европа, чиято цел е да се декарбонизират сградите, да се преодолее енергийната бедност и да се укрепи суверенитетът на Съюза чрез енергийна ефективност, от съществено значение е да се даде приоритет на безопасното отстраняване и обезвреждане на материали, съдържащи азбест, тъй като ремонтът, поддръжката, капсуловането или запечатването могат да доведат до отлагане на отстраняването, което на свой ред може да удължи рисковете от експозиция на работниците. Поради това, когато преценяват дали дадена дейност включва или е вероятно да включва риск от експозиция на азбест или материали, съдържащи азбест, работодателите следва да разглеждат цялостното отстраняване на азбеста като предпочитан вариант пред всеки друг подход, когато това е осъществимо и полезно за защитата на работниците. Освен това работниците, които са или е вероятно да бъдат експонирани на азбест, трябва спешно да бъдат обучени. За да се гарантират минимални изисквания за висококачествено обучение, в приложение към Директива 2009/148/ЕО следва да се определят минимални изисквания за обучение на работниците в специализирани предприятия за отстраняване на азбест, включително специфични изисквания.

(11) Задължителната гранична стойност за азбест, която не трябва да се превишава, е важен компонент от общите разпоредби за защита на работниците, установени с Директива 2009/148/ЕО, в допълнение към подходящите мерки за управление на риска и осигуряването на подходящи средства за респираторна защита и други лични предпазни средства.

(12) Установената в Директива 2009/148/ЕО гранична стойност за азбест следва да бъде преразгледана с оглед на оценките на Комисията и последните научни доказателства и технически данни. Необходими са засилени превантивни и защитни мерки, за да се прилага тази преразгледана гранична стойност в държавите членки.

(13) С оглед на наличната информация, включително актуализираните научни доказателства за въздействието върху здравето и техническите данни, в настоящата директива следва да се установи преразгледана гранична стойност въз основа на задълбочена оценка на социално-икономическото въздействие и наличието на протоколи и техники за измерване на експозицията на работното място. Тази информация следва да се основава на становищата на Комитета за оценка на риска към Европейската агенция по химикали, създаден с Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета ([8]), и на становищата на Консултативния комитет за безопасност и здраве на работното място, създаден с Решение на Съвета от 22 юли 2003 г. ([9])

(14) Наличните към момента технологии за измерване на азбестови влакна не позволяват измерването на много ниски концентрации, когато се преброяват тънки влакна. Поради това, за да се гарантира високо ниво на защита на здравето на работниците, като същевременно надлежно се отчита осъществимостта на измерването, когато се използват такива технологии, е необходимо да се направи избор дали да се преброяват тънките влакна или да се приложат ниски гранични стойности на концентрация. Някои държави членки са избрали по-ниска гранична стойност, без да се преброяват по-тънките влакна, докато други са избрали по-висока гранична стойност с измерването на тънките влакна. За да се гарантира балансиран подход, следва да бъдат установени различни гранични стойности в зависимост от размера на влакната, който се взема под внимание за целите на измерването на азбестовите влакна във въздуха, а именно влакна с ширина между 0,2 и 3 микрометра, и — считано от момента на технологичния преход към електронна микроскопия — влакна с ширина по-малка от 0,2 микрометра.

(15) Като се вземат предвид съответният научен експертен опит и балансиран подход, който същевременно гарантира адекватна защита на работниците на равнището на Съюза, следва да бъдат определени преразгледани гранични стойности, които в зависимост от метода на преброяване на влакната, използван в определена държава членка, следва да възлизат на 0,002 влакна на cm^3 при преброяване на влакна с ширина между 0,2 и 3 микрометра или 0,01 влакна на cm^3, когато се преброяват и влакна с ширина по-малка от 0,2 микрометра, измерени като средно-претеглена стойност (TWA) за 8-часов референтен период.

([8]) Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ L 396, 30.12.2006 г., стр. 1).

([9]) Решение на Съвета от 22 юли 2003 г. за създаване на Консултативен комитет за безопасност и здраве на работното място (ОВ C 218, 13.9.2003 г., стр. 1).

(16) Комисията проведе двуетапна консултация със социалните партньори на равнището на Съюза в съответствие с член 154 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Тя също така проведе консултация с Консултативния комитет за безопасност и здраве на работното място, който прие становище, предоставящо информация за успешното прилагане на преразгледаните варианти за гранични стойности. Европейският парламент прие резолюция на 20 октомври 2021 г. ([10]), в която се призовава за предложение за актуализиране на Директива 2009/148/ЕО с цел да се повишат мерките на Съюза за защита на работниците от заплахата от азбест.

(17) Макар че оптичната микроскопия не позволява да се преброят най-тънките вредни за здравето влакна, понастоящем тя е най-често използваният метод за редовно измерване на азбеста. Тъй като е възможно измерването на гранична стойност, равна на 0,01 влакна на cm^3, да се извърши чрез фазово-контрастна микроскопия (PCM), не е необходим преходен период за прилагането на тази гранична стойност. В съответствие със становището на Консултативния комитет за безопасност и здраве на работното място следва да се използва по-модерен и по-чувствителен метод, основан на електронна микроскопия или друг метод, който дава еквивалентни или по-точни резултати, като същевременно се вземе предвид необходимостта от подходящ период на техническа адаптация и от по-голяма съгласуваност между различните методологии, прилагани понастоящем в рамките на Съюза. За да се осигури достатъчно време за привеждане в съответствие с новите изисквания, свързани с измерването на азбестови влакна, следва да се предвиди срок за транспониране от шест години. Комисията е в добра позиция да подкрепя и улеснява държавите членки във връзка със заменянето на методологията, по-специално чрез разработването на насоки.

(18) Измерването на азбестовите влакна във въздуха чрез използване на аналитични методи, основани на електронна микроскопия, би представлявало значително подобрение по отношение на мониторинга на азбеста, тъй като ще позволи преброяването на по-тънки влакна. Преходът към електронна микроскопия или към друг метод, който дава еквивалентни или по-точни резултати, би могъл да доведе до идентифициране на значително повече влакна, отколкото влакната, които могат да бъдат открити с PCM. Държавите членки и работодателите се нуждаят от време, за да придобият опит с преброяването на влакната, извършвано чрез електронна микроскопия, да приложат подобрени превантивни мерки и да съберат нови данни за експозицията в резултат на комбинираното прилагане на граничната стойност и метода, основан на електронна микроскопия. Този опит ще бъде от значение, за да се поправи пътят за оценка на осъществимостта на допълнително намаляване на граничните стойности.

(19) Вземането на проби за азбест следва да е съобразено с личната експозиция на азбест на работника. Поради това пробите следва да се вземат на редовни интервали по време на конкретни оперативни фази в представителни и реалистични ситуации, при които работниците са изложени на азбестов прах.

(20) Като вземат предвид изискванията за свеждане до минимум на експозицията, уредени в директиви 2009/148/ЕО и 2004/37/ЕО, работодателите следва да гарантират, че рисковете, свързани с експозицията на работниците на азбест при работа са сведени до минимум и във всеки случай до възможно най-ниското от техническа гледна точка ниво.

(21) Необходими са специални мерки за контрол и предпазни мерки, включително чрез най-съвременни технологии, за работниците, които са или има вероятност да бъдат експонирани на азбест, за да се намали концентрацията на азбестови влакна във въздуха до възможно най-ниското от техническа гледна точка равнище под граничната стойност, чрез мерки като засмукване на прах при източника и почистване и поддръжка на помещенията. За работа, извършвана в затворени пространства, са необходими специфични мерки за защита на работниците, например потискане на отделянето на прах, подаване на свеж въздух и използване на високоефективни въздушни филтри за прахови частици. Подлагането на работниците на процедура за обеззаразяване и засилването на свързаните с това изисквания за обучение са важни елементи, значително допринасящи за намаляване на рисковете, свързани с такава експозиция.

(22) Превантивните мерки за защита на здравето на експонираните на азбест работници, както и предвидените за държавите членки ангажименти, свързани с наблюдението на здравето на тези работници, са важни, по-специално продължаването на наблюдението на здравето след края на експозицията. Приложение I към Директива 2009/148/ЕО, което е свързано с медицинското наблюдение на работниците, следва да бъде актуализирано в контекста на настоящите познания за заболяванията, които могат да бъдат причинени от експозицията на азбест. Важно е приложение I да се преразглежда редовно, за да отразява развитието на научните познания.

([10]) Резолюция на Европейския парламент от 20 октомври 2021 г., в която се съдържат препоръки към Комисията относно защитата на работниците от азбест (ОВ C 184, 5.5.2022 г., стр. 45).

(23) Системата за уведомление е важна, за да се даде възможност на компетентните органи на държавите членки да извършват надзор на дейностите, по време на които може да се стигне до контакт с азбест, и за да се позволи, когато е целесъобразно, намесата на компетентните органи, за да се гарантира защитата на участващите работници.

(24) Работодателите следва да предприемат всички подходящи мерки, ако е необходимо чрез получаване на информация от собствениците на помещенията, както и от други подходящи източници на информация, включително съответните регистри, за да установят наличието на материали, за които се предполага, че съдържат азбест. Ако такава информация не е налична, в съответствие с националното право и практики работодателят следва да осигури извършването на преглед от квалифициран оператор на наличието на материали, съдържащи азбест, и следва да получи резултата от този преглед преди началото на работата. Въз основа на получената информация работодателят следва да записва, преди да започне даден проект за отстраняване на азбест, или на дейности по разрушаване, поддръжка или ремонт, информацията, свързана с наличието или предполагаемото наличие на азбест в сгради, кораби, въздухоплавателни средства или други инсталации, построени преди влизането в сила на наложената от държавата членка забрана за използване на азбест. Важно е работодателите да съобщават тази информация на работниците, които могат да бъдат експонирани на азбест в резултат на работа с него, дейности по поддръжка или други дейности. Идентифицирането на материали, съдържащи азбест, следва да не освобождава работодателя от извършване оценка на риска, както е предвидено в настоящата директива.

(25) Директива 2009/148/ЕО следва да се актуализира редовно, за да се вземат предвид най-новите научни познания и технически достижения. При всички тези актуализации следва да се вземе предвид оценката на различните видове азбестови влакна и неблагоприятното им въздействие върху здравето. В контекста на следващата оценка съгласно член 22 от посочената директива Комисията следва да прецени дали съществува необходимост от разширяване на приложното поле на посочената директива, по-специално за да се включат ерионит, рибекит, винчит, рихтерит и флуоро-еденит, както и дали има необходимост от допълнителни мерки за осигуряване на защита срещу вторична експозиция на азбест на работното място. Комисията следва да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад, съдържащ резултатите от нейната оценка след консултациите със социалните партньори. Докладът следва да бъде придружен, ако е целесъобразно, от законодателно предложение за съответно изменение на Директива 2009/148/ЕО.

(26) Необходимо е да се осигури достатъчна и целенасочена техническа подкрепа, за да се помогне на работодателите, по-специално малките и средните предприятия, да прилагат настоящата директива.

(27) Преди да извършат работи по разрушаване или отстраняване на азбест, предприятията следва да получат от компетентните органи разрешения, които могат да бъдат подновявани в съответствие с националното право и практика.

(28) По време на своята работа службите за противопожарна защита и службите за спешна помощ са изложени на риск от експозиция на азбест. Поради това е важно работодателите на тези работници да оценят, в съответствие с настоящата директива, риска от излагане на работниците на азбест и да предприемат необходимите мерки за защита на безопасността и здравето на тези работници. За да се подпомогнат работодателите при предприемането на такива мерки, е важно Комисията да разработи насоки, които да вземат предвид особеностите на дейностите на тези работници и информацията, свързана с рисковете от тяхната експозиция. Тези насоки следва да се основават на най-добрите практики, налични в държавите членки, и на консултации със съответните заинтересовани страни. За тази цел следва да се въведе по-систематичен обмен на най-добри практики между държавите членки.

(29) Важно е Комисията, в сътрудничество с Консултативния комитет за безопасност и здраве на работното място, да разработи и издаде насоки не по-късно от две години след датата на влизане в сила на настоящата директива, за да улесни прилагането на настоящата директива. Посочените насоки следва, когато е целесъобразно, да включват специфични за конкретните сектори решения. Тези насоки следва също така да включват указания за работодателите как да отдават приоритет на отстраняването на азбест или материали, съдържащи азбест, пред други форми на боравене с азбест, когато се оценява рискът от експозиция на азбест или материали, съдържащи азбест. Тези насоки следва, ако е целесъобразно, да се преразглеждат на всеки пет години, по-специално с оглед на технологичното и научното развитие в областта на идентифицирането и измерването на азбеста и технологиите за предупреждение за наличие на азбест.

(30) Агресивната война на Русия срещу Украйна причинява не само страдания на украинския народ, но и значителни щети на инфраструктурата, жилищните сгради и застроената среда в по-общ смисъл. Тъй като Украйна е забранила използването на азбест едва през 2017 г., предстоящото възстановяване на страната поражда значителен риск за работниците, в частност за тези, които ще разчистват отломките. Важно е следователно работодателите в Съюза да отчитат по подходящ начин рисковете за работниците от експозиция на азбест, когато извършват дейности по възстановяване в трети държави.

(31) С оглед на предстоящото засилено топлинно саниране на сградите е крайно наложително да се подкрепят научноизследователската и развойната дейност, за да се гарантира възможно най-високо равнище на защита за работниците и местното население, които са изложени или могат да бъдат изложени на азбест.

(32) Доколкото целта на настоящата директива, а именно защитата на работниците от рисковете за тяхната безопасност и здраве, които възникват или могат да възникнат поради експозицията им на азбест по време на работа, включително предотвратяването на такива рискове, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците на настоящата директива може да бъде постигната по-добре на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.

(33) Поради това Директива 2009/148/ЕО следва да бъде съответно изменена,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Изменения на Директива 2009/148/ЕО

Директива 2009/148/ЕО се изменя, както следва:

1) В член 1, параграф 1 се добавя следната алинея:

„Разпоредбите на Директива 2004/37/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (*) се прилагат винаги, когато са по-благоприятни за безопасността и здравето на работниците по време на работа.

_____

(*) Директива 2004/37/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозицията на канцерогени, мутагени или токсични за репродукцията вещества по време на работа (шеста специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 на Директива 89/391/ЕИО на Съвета) (ОВ L 158, 30.4.2004 г., стр. 50).“

2) Член 2 се заменя със следното:

„*Член 2*

За целите на настоящата директива с понятието „азбест“ се означават следните влакнести силикати, които са класифицирани като канцерогени от категория 1А в съответствие с част 3 от приложение VI към Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета (*):

а) азбестов актинолит, CAS № (**) 77536-66-4;

б) азбестов амозит (грунерит), CAS № 12172-73-5;

в) азбестов антофилит, CAS № 77536-67-5;

г) азбестов хризолит, CAS № 12001-29-5;

д) азбестов крокидолит, CAS № 12001-28-4;

е) азбестов тремолит, CAS № 77536-68-6.

_____

(*) Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (ОВ L 353, 31.12.2008 г., стр. 1).

(**) Номер в Chemical Abstract Service (CAS) - служба, предоставяща обобщена информация за химичните вещества.“

3) Член 3 се изменя, както следва:

а) параграф 2 се заменя със следното:

„2. При всяка дейност, при която е вероятно да съществува риск от експозиция на прах от азбест или от материали, съдържащи азбест, този риск се оценява така, че да бъдат определени естеството и степента на експозиция на работниците на прах от азбест или материали, съдържащи азбест, и да бъде отдаден приоритет на отстраняването на азбеста или на материалите, съдържащи азбест, пред други форми на боравене с азбест.“;

б) в параграф 3 уводната част се заменя със следното:

„3. При условие че експозицията на работниците е спорадична и с ниска интензивност и когато от резултатите от оценката на риска, посочена в параграф 2 от настоящия член, е ясно, че относимата гранична стойност, както е определена в член 8, няма да бъде превишавана във въздуха в зоната на работа, държавите членки могат да предвидят дерогация от член 4, когато работата е свързана със:“

4) В член 4, параграф 3 втората алинея се заменя със следното:

„Уведомлението включва най-малкото кратко описание на:

а) местонахождението на работната площадка и, когато е уместно, конкретните зони, в които ще се извършва работата;

б) вида и количеството на използвания или обработван азбест;

в) провежданите дейности и процеси, включително по отношение на защита и обеззаразяване на работниците, обезвреждане на отпадъци и, когато е уместно, обмен на въздух когато се работи в затворени пространства;

г) броя на участващите работници, списък на работниците, които е вероятно да бъдат разпределени на засегнатия обект, индивидуалните удостоверения за обучение на работниците и датата на последната оценка на здравето на работниците съгласно член 18;

д) началната дата и продължителността на работата;

е) мерките, предприети за ограничаване на експозицията на работниците на азбест, включително преглед на използваното оборудване.

Държавите членки гарантират, че компетентните органи съхраняват информацията, посочена във втора алинея, буква г), в съответствие с националното право, за не по-дълго от необходимото за целта да се гарантира, че работниците, които извършват свързана с азбест работа, са подходящо обучени, като надлежно се вземат предвид дългосрочните последици от азбеста за здравето на работниците.“

5) Член 6 се заменя със следното:

„*Член 6*

За всички дейности, посочени в член 3, параграф 1, експозицията на работниците на прах от азбест или от съдържащи азбест материали на мястото на работа се намаля до минимум и във всички случаи до възможно най-ниското от техническа гледна точка ниво под относимата гранична стойност, както е определена в член 8, по-специално чрез следните мерки:

а) броят на работниците, които са или е вероятно да бъдат експонирани на прах от азбест или от съдържащи азбест материали се ограничава във възможно най-голяма степен;

б) работните процеси се разработват така, че да не се получава азбестов прах или ако това се окаже невъзможно, да се избягва изпускането на азбестов прах във въздуха, като се вземат мерки, например:

i) потискане на отделянето на азбестов прах;

ii) засмукване на азбестовия прах при източника;

iii) непрекъснато утаяване на азбестовите влакна, намиращи се във въздуха;

ба) работниците се подлагат на подходяща процедура за обеззаразяване;

бб) за работата, извършвана в затворени пространства, се осигурява подходяща защита;

в) всяко помещение и оборудване, свързано с обработването на азбест, трябва да може да бъде почиствано и поддържано редовно и ефективно и подлежи на редовно почистване и поддръжка;

г) азбестът или материалите, съдържащи азбест, които са източник на азбестов прах, се съхраняват и транспортират в подходящи плътно затворени опаковки;

д) отпадъците, с изключение на отпадъците, получени при минни дейности, се събират и отстраняват от работното място в най-кратки срокове, в подходящи плътно затворени опаковки с етикети, указващи, че същите съдържат азбест и след това се третират в съответствие с Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (*).

(*) Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви (ОВ L 312, 22.11.2008 г., стр. 3).“

6) Член 7 се изменя, както следва:

а) параграфи 1 и 2 се заменят със следното:

„1. В зависимост от резултатите от първоначалната оценка на риска и за да се осигури спазването на относимата гранична стойност, както е определена в член 8, измерването на концентрацията на азбестови влакна във въздуха на мястото на работа се извършва на редовни интервали по време на конкретни оперативни фази.

2. Вземането на проби е съобразено с личната експозиция на работника на прах, получен от азбест или от материали, съдържащи азбест.“;

б) параграф 5 се заменя със следното:

„5. Продължителността на вземането на проби е такава, че да може да бъде установена представителната експозиция за 8-часов референтен период (една смяна) чрез измервания или изчисления, представени като средна стойност за определен референтен период.“;

в) параграф 6 се заменя със следното:

„6. Преброяването на влакната се извършва чрез електронна микроскопия или чрез алтернативен метод, който осигурява еквивалентни или по-точни резултати.“;

г) добавя се следният параграф:

„7. За целите на измерването на азбестовите влакна във въздуха, както е посочено в параграф 1, се вземат предвид само влакна с дължина по-голяма от пет микрометра, ширина по-малка от три микрометра и съотношение между дължината и ширината по-голямо от 3:1.

Независимо от предвиденото в първата алинея от настоящия параграф, от 21 декември 2029 г., за целите на член 8, параграф 2, буква а) се вземат предвид и влакна с ширина по-малка от 0,2 микрометра.“

7) Член 8 се заменя със следното:

„*Член 8*

1. До 20 декември 2029 г. работодателите следят никой работник да не бъде експониран на концентрация на азбест във въздуха, превишаваща 0,01 влакна на cm^3, измерена като средно претеглена стойност за 8-часов референтен период (TWA).

2. От 21 декември 2029 г. работодателите следят никой работник да не бъде експониран на концентрация на азбест във въздуха, превишаваща:

а) 0,01 влакна на cm^3, измерена за 8-часов референтен период като TWA, в съответствие с член 7, параграф 7, втора алинея; или

б) 0,002 влакна на cm^3, измерена за 8-часов референтен период като TWA.

3. Държавите членки гарантират, че работодателите спазват поне една от граничните стойности, посочени в параграф 2.“

8) Член 10 се изменя, както следва:

а) параграф 1 се заменя със следното:

„1. При превишаване на относимата гранична стойност, както е определена в член 8, или ако има основание да се счита, че материали, съдържащи азбест, които не са били открити преди работата, са засегнати по такъв начин, че да генерират прах, работата се спира незабавно.

Работата в засегнатата зона не се подновява докато не бъдат взети подходящи мерки за защита на засегнатите работници.

При превишаване на относимата гранична стойност, както е определена в член 8, причините за превишаването ѝ се установяват възможно най-бързо и възможно най-бързо се предприемат подходящи мерки за подобряване на ситуацията.“;

б) параграф 3 се заменя със следното:

„3. Когато експозицията не може да бъде намалена с други средства и спазването на граничната стойност налага носенето на лични средства за респираторна защита, това не трябва да продължава постоянно и се свежда до строго необходимия минимум по отношение на всеки работник. В периодите на работа, през които се изисква използването на такива средства, се предвиждат редовни почивки, съобразени с физическите и климатичните условия, които при необходимост се предвиждат след съгласуване с работниците и/или техните представители в предприятието или учреждението в съответствие с националното законодателство и практика.“

9) В член 11 първият параграф се заменя със следното:

„Преди започването на работа по разрушаване, поддръжка или ремонт в помещения, построени преди влизането в сила на забрана на държава членка за използване на азбест, работодателите предприемат всички подходящи мерки, за да установят наличието на материали, за които се предполага, че съдържат азбест, по-специално чрез събиране на информация от собствениците на помещенията, от други работодатели, както и от други източници, включително съответните регистри. Ако такава информация не е налична, работодателят осигурява преглед от квалифициран оператор, в съответствие с националното право и практики, за наличието на материали, съдържащи азбест, и получава резултата от този преглед преди началото на работата. Работодателят предоставя на друг работодател, при поискване и единствено за целите на спазването на задължението, предвидено в настоящия параграф, всяка информация, получена в рамките на такъв преглед.“

10) В член 12 първа алинея се изменя, както следва:

а) уводната част се заменя със следното:

„При определени дейности, като например разрушаване, отстраняване на азбест, ремонт и поддръжка, при които може да се очаква превишаване на относимата гранична стойност, както е определена в член 8, въпреки използването на всички възможни технически превантивни мерки за ограничаване на концентрацията на азбест във въздуха, работодателят определя мерките, предназначени за осигуряване на защитата на работниците докато извършват въпросните дейности, и по-специално следните:“

б) буква а) се заменя със следното:

„а) на работниците се раздават подходящи лични предпазни средства, които се носят от тях и с които се борави по подходящ начин и, по-специално що се отнася до средства за респираторна защита, които се регулират индивидуално, включително чрез проверки за правилно поставяне и прилягане, в съответствие с Директива 89/656/ЕИО на Съвета (*);

(*) Директива 89/656/ЕИО на Съвета от 30 ноември 1989 г. относно минималните изисквания за безопасността и здравето на работниците при използването на лични предпазни средства на работното място (трета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО) (ОВ L 393, 30.12.1989 г., стр. 18).“;

в) буква в) се заменя със следното:

„в) предотвратява се разпространяването на прах от азбест или от съдържащи азбест материали извън работните помещения или работната площадка, а при работа, извършвана в затворени пространства, заграждения трябва да са херметически затворени и с осигурена механична вентилация за екстракция.“

11) В член 13, параграф 2, втора алинея, буква в) се заменя със следното:

„в) след приключване на работата по разрушаване или отстраняване на азбеста, отсъствието на рискове от експозиция на азбест на мястото на работа се проверява в съответствие с националното право и практики преди да бъдат възобновени други дейности.“

12) Член 14 се изменя, както следва:

а) параграф 2 се заменя със следното:

„2. Съдържанието на обучението е лесноразбираемо за работниците. То им дава възможност да придобият необходимите знания и умения по отношение на профилактиката и безопасността в съответствие с националното право и практика, приложими на мястото, където се извършва работата.“;

б) параграф 3 се заменя със следното:

„3. Минималните изисквания по отношение на съдържанието, продължителността и честотата на обучението, предоставяно съгласно настоящия член, и документацията, свързана с него, са определени в приложение Ia.“

13) Член 15 се заменя със следното:

„*Член 15*

1. Предприятията, които възнамеряват да извършват дейност по разрушаване или отстраняване на азбест, получават от компетентния орган разрешение преди започване на дейността. За тази цел те предоставят на компетентния орган най-малко доказателства за изпълнението на член 6 и сертификати, удостоверяващи завършването на обучение в съответствие с член 14 и приложение Ia.

2. Държавите членки оповестяват публично списъка на предприятията, които са получили разрешение съгласно параграф 1, в съответствие с националното право и практика.“

14) В член 18 се заличава параграф 1.

15) Вмъква се следният член:

„*Член 18в*

1. В контекста на следващата оценка в съответствие с член 22 Комисията оценява дали е необходимо актуализиране на списъка на влакнестите силикати, съдържащ се в член 2, с оглед на научните познания, и дали са необходими допълнителни мерки за гарантиране на защитата от вторична експозиция на азбест по време на работа.

2. След оценката по параграф 1 от настоящия член и след консултация с Консултативния комитет за безопасност и здраве на работното място Комисията оценява дали е целесъобразно или необходимо да се актуализира списъка на влакнестите силикати, съдържащ се в член 2. Комисията оценява по-специално дали е целесъобразно в обхвата на настоящата директива да бъдат включени допълнителни влакнести силикати, например ерионит, рибекит, винчит, рихтерит и флуоро-еденит, както и дали е целесъобразно да бъдат приети допълнителни мерки за гарантиране на защитата от вторична експозиция на азбест по време на работа. Когато е целесъобразно, Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета законодателни предложения във връзка с това.“

16) Член 19 се изменя, както следва:

а) параграф 1 се заличава;

б) параграф 2 се заменя със следното:

„2. Работодателят вписва в регистър информацията за работниците, участващи в дейностите, изброени в член 3, параграф 1. Тази информация посочва естеството и продължителността на дейността, както и експозицията, на която са били изложени работниците. Лекарят и/или отговарящият за медицинското наблюдение орган има достъп до този регистър. Всеки работник има достъп до резултатите в регистъра, отнасящи се лично до него. Работниците и/или техните представители имат достъп до анонимната агрегирана информация, съдържаща се в регистъра.“

17) Член 21 се заменя със следното:

„*Член 21*

Държавите членки водят регистър на всички случаи на медицински диагностицирани свързани с азбеста професионални заболявания. Примерен списък на заболяванията, които могат да бъдат причинени от експозиция на азбест, се съдържа в приложение I.“

18) Вмъква се следният член:

„*Член 22а*

1. До 31 декември 2028 г. Комисията оценява осъществимостта на по-нататъшно намаляване на граничните стойности въз основа на докладите на държавите членки, представени в съответствие с член 22, наличието на научни доказателства, техническото развитие и връзката между новите аналитични методи и числената гранична стойност.

2. Комисията предоставя подходяща техническа помощ на работодателите, които отговарят на изискванията на настоящата директива, и информация относно съответните фондове на Съюза, с цел подпомагане на държавите членки да използват по най-добрия начин тези средства и да улеснят достъпа до тях, по-специално за малките и средните предприятия, включително микропредприятията.“

19) В приложение I точка 1 се заменя със следното:

„1. Съвременните познания показват, че експозицията на свободни азбестови влакна може да предизвика най-малко следните заболявания:

— азбестоза,

— мезотелиом,

— карцином на белия дроб,

— гастроинтестинален карцином,

— карцином на ларинкса,

— карцином на яйчниците,

— доброкачествени плеврални заболявания.“

20) Текстът в приложението към настоящата директива се вмъква като приложение Ia.

Член 2

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, до 21 декември 2025 г. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

2. Чрез дерогация от параграф 1 от настоящия член, държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с член 1, точка 6, букви в) и г) (във връзка с член 7, параграф 7, втора алинея от Директива 2009/148/ЕО) и точка 7 (във връзка с член 8, параграфи 2 и 3 от Директива 2009/148/ЕО) до 21 декември 2029 г. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Преди да въведат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби в съответствие с първа алинея, държавите членки извършват преброяване на влакната, ако е възможно чрез РСМ в съответствие с метода, препоръчан през 1997 г. от Световната здравна организация, или чрез всеки друг метод, който осигурява еквивалентни или по-точни резултати.

3. Когато държавите членки приемат мерките, посочени в параграфи 1 и 2, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

4. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 3

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 4

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Страсбург на 22 ноември 2023 година.

За Европейския парламент	*За Съвета*
Председател	*Председател*
R. METSOLA	P. NAVARRO RÍOS

ПРИЛОЖЕНИЕ

„ПРИЛОЖЕНИЕ Ia

Минимални изисквания за обучение

Работниците, които са или има вероятност да бъдат изложени на прах от азбест или материали, съдържащи азбест, преминават задължително обучение, обхващащо най-малко следните минимални изисквания:

1) Обучението се предоставя в началото на трудово правоотношение и при установяване на допълнителни нужди от обучение.

2) Продължителността на обучението съответства на задачите на съответните работници.

3) Обучението се провежда от инструктор, чиято квалификация е призната в съответствие с националното право и практика.

4) Всеки работник, който е преминал обучение по задоволителен начин, получава удостоверение за обучение, в което се посочва всяко едно от следните:

   а) датата на обучението;

   б) продължителността на обучението;

   в) съдържанието на обучението;

   г) езикът на обучението;

   д) името, квалификацията и данните за контакт на инструктора или на институцията, предоставила обучението, или и на двете.

5) Работниците, които са или има вероятност да бъдат изложени на прах от азбест или материали, съдържащи азбест, преминават теоретично и практическо обучение, обхващащо най-малко следното:

   а) приложимото право на държавата членка, в която се извършва работата;

   б) свойствата на азбеста и неговото въздействие върху здравето, включително синергичното въздействие с тютюнопушенето;

   в) видовете продукти или материали, които е вероятно да съдържат азбест;

   г) операциите, които могат да доведат до експозиция на азбест и значението на профилактичния контрол за свеждане до минимум на такава експозиция;

   д) практиките за безопасна работа, контрол и защитни средства;

   е) подходящата роля, избора, подбора, ограниченията и правилното използване на предпазните средства, като се обръща специално внимание на средствата за респираторна защита;

   ж) аварийните процедури;

   з) процедурите за обеззаразяване;

   и) процедурите за обезвреждане на отпадъците;

   й) изискванията в областта на медицинското наблюдение.

   Обучението се адаптира във възможно най-голяма степен към особеностите на професията на работниците и специфичните за тази професия задачи и методи на работа.

6) От работниците, които извършват дейности по разрушаване или отстраняване на азбест, се изисква да преминат обучение, в допълнение към обучението, предвидено съгласно точка 5, относно използването на технологично оборудване и машини за ограничаване на отделянето и разпространението на азбестови влакна по време на работните процеси, в съответствие с настоящата директива.“